

ÜNİVERSİTELERDE OKUTULAN ORTAK TÜRK DİLİ DERSİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ*

Öğr. Gör. Şiva KOLÇAK

Kocaeli Üniversitesi, Türk Dili Bölümü

Orcid No: 0000-0002-4896-6336

Dr. Öğretim Üyesi Nil Didem ŞİMŞEK

Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü

Orcid No: 0000-0002-3494-1971

Özet

Bu çalışma, ortaöğretimden henüz yeni mezun olmuş üniversite birinci sınıf öğrencilerinin Türk dili dersinin önemi konusunda ne derecede farkındalığa sahip olduklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu sınıf seviyesindeki üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine verdiği önemi ve Türkçeye yönelik tutumlarını görmek hedefiyle 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 1. sınıfta okuyan ve ortak Türk dili dersi gören 285 öğrenciyle çalışma yürütülmüştür. 214 kız, 71 erkek öğrenciye "Bilgilendirici Onam Formu" verilmiş ve "Türk Dili Dersi Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun annesi (192 kişi) ve babası (123 kişi) ilköğretim mezunudur. Çalışmaya katılan öğrencilerin 117'si günlük yarım saat kitap okumaya zaman ayırmaktadır. Çoğunun da (203 kişi) mezun oldukları lisede okuma saati uygulaması yapılmamıştır. Kız öğrencilerin Türk diline yönelik tutum puanları erkeklerinkinden yüksektir. Öğrencilerin Türk diline dersine yönelik tutumları kitap okumaya ayırdıkları süreye göre değişkenlik göstermektedir. Öğrenciler, kitap okuma sürelerini arttırdıkça Türk dili dersine karşı olumlu tutum geliştirmektedirler.

Çalışmada; Akif Arslan (2012) tarafından geliştirilen ve geçerlik-güvenirlilik çalışması yapılmış olan "Yükseköğretimde Türk Dili Dersine Karşı Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 29 maddeden oluşmaktadır. Arslan, yaptığı çalışmada ölçeğin tek faktörlü yapısı olduğunu saptamış, Alpha güvenirlik katsayısını 0,96 olarak yüksek bulmuştur. Katılımcılar, ölçekten minimum 29 puan; maksimum ise 145 puan alabilmektedirler. Ölçekten alınan puanın yükselmesi derse yönelik olumlu tutumun arttığını göstermektedir. Bu araştırmada ölçeğin güvenirliği $\alpha=0,954$ olarak yüksek bulunmuştur.

Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda; üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine yönelik olumlu ve olumsuz tutumları incelenmiş, yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

* Bu makale, 6-8 Aralık 2019 Ankara, Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu'nda sunulan özet bildirinin genişletilmiş hâlidir.

Anahtar Kelimeler: Türk dili dersi, öğrenci tutumu, üniversite öğrencileri

INVESTIGATION OF STUDENT ATTITUDES TOWARDS THE COMMON TURKISH LANGUAGE COURSE AT THE UNIVERSITY

Abstract

The aim of this study was to determine the level of awareness of first year at Kocaeli University Faculty of Education students who have just graduated from secondary education about the importance of Turkish language course. "Turkish Language Course Attitude Scale" was applied to 214 female and 71 male students in order to determine the importance of university students at this grade level to Turkish language course and their attitudes towards Turkish. The majority of the students' mothers (192 people) and fathers (123 people) were primary school graduates. 117 students spent half an hour reading books each day. Most of them (203 people) did not apply reading time in high school. Most of them (203 people) did not apply reading time from the high school they graduated from. The attitudes of girls towards Turkish language are higher than that of boys. The attitudes of the students towards Turkish language course vary according to the time they devote to reading books. As students increase their reading time, they develop positive attitudes towards Turkish language course.

"Attitude Scale Towards Turkish Language Course in Higher Education" developed by Akif Arslan (2012) and validity-reliability study was used. The scale consists of 29 items. Arslan, in his study found that the scale has a single factor structure, Alpha reliability coefficient was found to be 0.96 high. The participants had a minimum score of 29 points; the maximum is 145 points. The higher the score, the more positive the attitude towards the course. In this research, the reliability of the scale was found to be high as $\alpha = 0.954$. Number, percentage, mean and standard deviation were used as descriptive statistical methods in the evaluation of the data.

The t-test was used to compare quantitative continuous data between two independent groups, and the One-way Anova test was used to compare quantitative continuous data between more than two independent groups. After the Anova test, Scheffe test was used as a complementary post-hoc analysis to determine the differences. As a result of the study; the positive and negative attitudes of university students towards Turkish language course were examined, interpreted and made suggestions.

Keywords: Turkish language course, student attitude, university students

1. GİRİŞ

Dille ilgili araştırmaların bin yıllara dayanan bir geçmişi vardır. Sözcüklere dokunmasak da zaman içinde onu uygulayarak hissederiz ve yazıya aktararak somutlaşmasını sağlarız. Birincil işlevi iletişim olan dil, bizi çevreleyecek bir konuşma diline dönüşse de insanoğlu daima karşısında somut bir simge görmek ister ve ad verir. Örneğin; yeni doğan bir kız çocuğuna *Pınar* dediğinizde, *Pınar göstergesi*, *Pınar'ın kendisi* değil, *Pınar sözcüğüdür*. Göstergeler kuramına göre, dil bir gösterge sistemidir. İletişim

sistemi içinde, dili çözümleyebilmek için, ilişkilerin ve bağlamın karmaşık yapısını bilmek gerekir ki nitelikli bir etkileşimden bahsedebilelim.

Dilsel üretimin içinde farklı türlerden ürünler de vardır ve böylece üslup doğar. Sonrasında öğeler ve ilişkilendirmelerle (dilbilgisi kuralları) dilin yapısı kuvvetlenir, daha anlaşılır hâle gelir. Her dilin kendi sistemi içinde toplumsal, geleneksel ve kültürel fenomenler vardır ve bu yüzden aynı dili konuşan insanları bu sistem bir arada tutar. Bir çeşit şifre gibi, algılarda ortaklık yaratır. Dil bize, aktarmak istediğimiz anlamı sözcüklere dökme olanağı verir (Fischer, 2015: 22) ve bunun bir üst becerileri, dilin kurallarına hâkim olmakla mümkündür. Örneğin, her çocuk ana dilini öğrenir ama her çocuk dilin beceri alanlarında ustalaşamaz.

Çocuklar, dil öğrenmezler, ana dillerini öğrenirler, yani belli bir dili edinerek büyürler (Fischer, 2015: 47). Bu dil, bir insan topluluğunu millet yapan temel unsurdur ve o milletin en büyük ortak zenginlikleri olan kültürün hem bir parçası hem de taşıyıcısıdır (Gülay-Durukan, 2012: 39). Dolayısıyla millet için dile sahip çıkmak, bir taraftan da kültüre sahip çıkmaktır. Dilin özelliklerinden biri de üretici bir sistem olmasıdır, sürekli yenilenir. Dil kavramının bu çok yönlülüğü her toplum için şüphesiz ki farklı şeyler ifade etmektedir. İnsanın toplumla olan bütün ilişkileri ve iletişimi ana dili vasıtasıyla sağlanır (Aksan, 1975: 431). “Ana dil, bir toplumun bütün değerlerini kapsar ve kuşaktan kuşağa aktarmasını sağlar. Bu değerlerin taşıyıcısı konumunda bulunan dilin, bireyin eğitiminde önemli bir yeri vardır” (Alan-Bağcı, 2016: 119).

Türkiye’de de okul öncesinden başlayarak üniversite birinci sınıfın sonuna kadar Türkçe, Türk dili ve edebiyatı ve Türk dili dersleri öncelikle ana dili şuuru kazandırmak için sonrasında Türkçenin yapı ve işleyiş özelliklerini öğretmek, yazılı ve sözlü anlatımı kullanma yeteneğini kazandırmak ve edinilen bilgiyi Türk edebiyatının en güzel örnekleriyle geliştirmek amacıyla okunur. “Öğrenci hangi alanda öğrenim görürse görsün, dilin inceliklerinden yeterince beslenmemişse kendi alanında dahi istenilen başarı düzeyine ulaşamaz denebilir. Zira anlatılanları anlamak, bildirilenleri algılamak ve bilmek ancak dil kodlamalarının geniş dünyasına yaslanmakla mümkün olabilir” (Vural, 2007: 497).

Bu nedenledir ki öğrenciler için eğitim öğretim anlamında en son basamak olarak görülen üniversitelerde ilk yıl her bölüm için ortak zorunlu ders kapsamında Türk dili dersi okutulur. “Aşağı yukarı yirmi yıllık bir süre içerisinde yükseköğretime bağlı fakülte ve yüksekokulların tamamında okutulmakta olan bu dersin gerekçesi bugün için de geçerlidir. Hatta bu gerekçe günümüzde daha da artarak devam etmektedir. Çünkü ortaöğretimi tamamlamış olan öğrencilerimizin Türkçeyi kullanma becerilerinde gerçekten büyük aksaklıklar görülmektedir” (Cemiloğlu, 2004: 175). Günümüzde YÖK’ün belirttiği gerekçelerle zorunlu hale getirdiği Türk Dili dersinin amacına ulaşmadığı tartışmaları gittikçe artmaktadır (Alan-Bağcı, 2016: 119).

Türk Dili dersi, üniversite seviyesinde ilk olarak Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesinde okutulmaya başlamıştır ve YÖK’ün 1981 yılında kurulmasıyla birlikte bütün üniversitelerde ve her programda okutulmak üzere zorunlu dersler arasına alınmıştır (Karataş, 2013: 1883). 1981 yılından beri Türk dili dersinin kapsamı, içeriği ve uygulanışı

konusunda çeşitli haberler ortaya çıkmış, birçok bilimsel alanda da tartışmaya sunulmuştur. “Türk Dili dersi ile ilgili tartışmaların arttığı bir dönemde, Türk Dil Kurumu da 12 Temmuz 2010’da ‘Yükseköğretimde Türk Dili Çalıştayı’ düzenlemiş, konunun uzmanları ve bu dersin okutmanlarıyla bu konuyu tartışmaya açmıştır” (Karataş, 2013: 1884). 2010 yılında yapılan bu çalıştay sonunda; dersin adıyla, okutmanlarla, öğrencilerle, sınıf mevcuduyla, içeriğiyle vb. ilgili sorunlar tespit edilmiştir.

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde; farklı örneklem gruplarıyla yapılmış pek çok araştırmaya rastlanılmıştır (Alyılmaz, 2010; Aslan-Kılıç, 2012; Cemiloğlu, 2004; Göçer, 2013; Karataş, 2013; Kolaç, 2008; Şenyuva vd., 2017). Örneğin Zülfikar (2007: 320-328) çalışmasında Türk dili dersinde öğrencilerin başarısız olmasındaki nedenleri öğretim kadrosunun niteliğine, öğrenciye tavsiye edilen kaynakların çeşitliliğine ve sınıfların kalabalık olmasına bağlar. Karataş (2013: 1895) çalışmasında üniversitelerdeki Türk dili dersi ve Türkçe konusundaki olumsuz tutumları incelemiş ve Türkiye’de eğitim gören öğrencilerin önemli bir kısmının ana dilleri Türkçe hakkında olumsuz tutum sahibi olarak üniversiteye geldiklerini tespit etmiştir. Bu sonuca ek olarak ana dili öğreniminin bir ömür sürdüğü göz önüne alındığında, üniversitelerdeki zorunlu Türk Dili dersinin vazgeçilemez bir ders olduğu düşünülmektedir (Karataş, 2013: 1895).

Taş ve Okur (2015: 79) çalışmalarında ülkemizde her aşamada Türkçe dersinin en iyi şekilde denendiğini ve günümüzde bu alanda uygulama ve çalışmaların hız kazandığını belirtmişler; Türkçe öğretimi ile ilgili yükseköğretim düzeyindeki araştırmaları belirlemek istemişler ve bu araştırmalara dayalı olarak Türkçe öğretiminde ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunmayı amaçlamışlardır. Akkaya ve Sevindi de (2015: 99) literatürde üniversite öğrencilerinin ortak zorunlu ders olarak aldığı Türk dili dersine yönelik araştırmaların sınırlı olduğunu ve üniversitelerdeki Türk dili dersine yönelik tartışmaların genellikle öğrenci görüşlerine, tutumlarına dayanmadan genel değerlendirmelerle, dersi veren öğretim elemanlarının öğrencilerin ders takibine yönelik gözlemlerine dayanan görüşler olduğunu belirtmişlerdir.

Alan ve Bağcı (2016: 118) araştırmalarında; yapılan gözlemlere ve incelemelere göre yükseköğretimde Türk Dili I-II dersleri ile ilgili kazanımlara yeterince ulaşamadığını tespit etmişler ve bu durumun üniversite öğrencilerinin Türk Dili I-II derslerine karşı ilgisiz olmaları, dersin önemine inanmamaları ve derse karşı motive olamamaları gibi nedenlerden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Türkiye’de yüksekokul ve fakültelerde iki dönem halinde okutulması zorunlu olan Türk Dili dersinin amacına ulaşamaması, öğrencilerin bu derse karşı ilgisiz olması, dersin önemine inanmaması ve derse karşı motive olamamaları gibi olumsuz tutumlardan kaynaklanmaktadır (Alan-Bağcı 2016: 120).

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı literatürden ve konuyla ilgili yapılan araştırmalardan hareketle ortaöğretimden henüz yeni mezun olmuş üniversite birinci sınıf öğrencilerinin Türk Dili dersinin önemi konusunda ne derecede farkındalığa sahip olduklarını belirlemektir. Bunun için Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde birinci sınıfta okuyan üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine, kullandıkları sosyal medya ağlarına, kitap

okumaya ayırdıkları süreye, daha önceki eğitim öğretim hayatlarında okuma saati uygulayıp uygulamadıklarına vb. göre Türk Dili derslerine yönelik tutumlarında farklılık olup olmadığını incelemek için bu çalışma yapılmıştır.

1.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan Türk dili dersine karşı tutum ölçeği Arslan (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 29 maddeden oluşmaktadır. Arslan, yaptığı çalışmada ölçeğin tek faktörlü yapısı olduğunu saptamış, Alpha güvenirlik katsayısını 0,96 olarak yüksek bulmuştur. Ölçek “Tamamen katılıyorum.” seçeneği 5, “Katılıyorum.” seçeneği 4, “Kararsızım.” seçeneği 3, “Katılmıyorum.” seçeneği 2 ve “Tamamen katılmıyorum.” seçeneği 1 puan olarak değerlendirilmektedir. Katılımcılar Türk Dili Dersi Tutum Ölçeğinden minimum 29 puan; maksimum 145 puan alabilmektedirler. Ölçekten alınan puanın yükselmesi derse yönelik olumlu tutumun arttığını göstermektedir. Bu çalışmada ölçeğin güvenirliği $\alpha=0,954$ olarak yüksek bulunmuştur.

1.3. Verilerin İstatistiksel Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

2. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için araştırmaya katılan öğrencilerden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1. Tanımlayıcı Özellikler

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kız	214	75,1
Erkek	71	24,9
Anne Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	192	67,4
Lise	60	21,1
Lisans ve Üzeri	33	11,6
Baba Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	123	43,2
Lise	96	33,7
Lisans ve Üzeri	66	23,2
Kardeş Sayısı		
1-2	122	42,8
3-4	131	46,0
5-6	32	11,2
Anne Meslek		
Ev Hanımı	219	76,8
Çalışan	66	23,2
Baba Meslek		

Emekli	65	22,8
Çalışan	220	77,2
Kitap Okuma İçin Ayrılan Süre		
Hiç Okumam	58	20,4
Yarım Saat	117	41,1
Bir Saat	72	25,3
Bir Saatten Fazla	38	13,3
Mezun Olunan Lisede Okuma Saati Uygulaması Varlığı		
Evet	82	28,8
Hayır	203	71,2

Tablo 1'e bakıldığında öğrenciler cinsiyete göre 214'ü (%75,1) kız, 71'i (%24,9) erkek olarak dağılmaktadır. Öğrenciler anne eğitim düzeylerine göre 192'si (%67,4) ilköğretim, 60'ı (%21,1) lise, 33'ü (%11,6) lisans ve üzeri mezundur. Öğrenciler baba eğitim düzeyine göre 123'ü (%43,2) ilköğretim, 96'sı (%33,7) lise, 66'sı (%23,2) lisans ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin kardeş sayısına göre dağılımlarına bakıldığında; 122'si (%42,8) 1-2, 131'i (%46,0) 3-4, 32'si (%11,2) ise 5-6 kardeş sayısına sahiptir. Öğrenciler anne mesleğine göre 219'u (%76,8) ev hanımı, 66'sı (%23,2) çalışan olarak dağılmaktadır. Baba mesleğine baktığımızda 65'i (%22,8) emekli, 220'si (%77,2) çalışan olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler kitap okuma için ayrılan süreye göre 58'i (%20,4) hiç okumam, 117'si (%41,1) yarım saat, 72'si (%25,3) bir saat, 38'i (%13,3) bir saatten fazla olarak dağılmaktadır. Mezun oldukları lisede okuma saati uygulaması varlığına göre 82'si (%28,8) evet, 203'ü (%71,2) hayır olarak dağılmaktadır.

Tablo 2. Türk Dili Dersine Yönelik Tutum Puan Ortalaması

	N	Ort	Ss	Min.	Max.	Alpha
Türk Dili Dersine Yönelik Tutum	285	108,326	20,885	41,000	145,000	0,954

Tablo 2'ye göre öğrencilerin "Türk Dili dersine yönelik tutum" ortalaması 108,326±20,885 (Min=41; Maks=145) olarak saptanmıştır. Bu bulguya göre öğrencilerin yüksek tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin tutum puanlarının tanımlayıcı özelliklere göre farklılaşma durumuna ilişkin bulgular aşağıda Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3. Türk Dili Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Farklılaşma Durumu

Demografik Özellikler	n	Türk Dili Dersine Yönelik Tutum
Cinsiyet		Ort±SS
Kız	214	112,505±17,136
Erkek	71	95,732±25,728
t=		6,243
p=		0,000
Anne Eğitim Düzeyi		Ort±SS
İlköğretim	192	109,089±21,460
Lise	60	108,267±19,847
Lisans ve Üzeri	33	104,000±19,326
F=		0,835
p=		0,435
Baba Eğitim Düzeyi		Ort±SS
İlköğretim	123	109,276±21,973

Lise	96	108,292±21,097
Lisans ve Üzeri	66	106,606±18,559
F=		0,350
p=		0,705
Kardeş Sayısı		Ort±SS
1-2	122	106,697±21,401
3-4	131	108,191±20,889
5-6	32	115,094±17,911
F=		2,070
p=		0,128
Anne Meslek		Ort±SS
Ev Hanımı	219	108,717±21,029
Çalışan	66	107,030±20,505
t=		0,574
p=		0,566
Baba Meslek		Ort±SS
Emekli	65	104,508±23,035
Çalışan	220	109,455±20,124
t=		-1,683
p=		0,093
Kitap Okuma İçin Ayrılan Süre		Ort±SS
Hiç Okumam	58	97,414±22,911
Yarım Saat	117	110,034±18,927
Bir Saat	72	113,611±16,230
Bir Saatten Fazla	38	109,711±25,664
F=		7,631
p=		0,000
PostHoc=		2>1, 3>1, 4>1 (p<0.05)
Mezun Olunan Lisede Okuma Saati Uygulaması Varlığı		Ort±SS
Evet	82	111,366±22,436
Hayır	203	107,099±20,153
t=		1,566
p=		0,119

Tablo 3'e bakıldığında; kızların Türk Dili dersine yönelik tutum puanları ($x=112,505$), erkeklerin Türk dili dersine yönelik tutum puanlarından ($x=95,732$) yüksek bulunmuştur ($t=6,243$; $p=0<0.05$). Öğrencilerin Türk dili dersine yönelik tutum puanları anne ($p>0.05$) ve baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Öğrencilerin Türk Dili dersine yönelik tutum puanları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemekle ($p>0.05$) birlikte öğrencilerin Türk Dili dersine yönelik tutum puanları anne meslek değişkenine ($p>0.05$) ve baba meslek değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Öğrencilerin Türk Dili dersine yönelik tutum puanları kitap okuma için ayrılan süre değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=7,631$; $p=0<0.05$). Farkın nedeni; kitap okuma için "yarım saat okurum", "bir saat okurum" ve "bir saatten fazla okurum" diyen öğrencilerin Türk Dili dersine yönelik tutum puanlarının kitap okuma için ayrılan sürenin "hiç okumam" olanların Türk Dili dersine yönelik tutum puanlarından yüksek olmasıdır ($p<0.05$). Ancak öğrencilerin Türk Dili dersine yönelik tutum puanları mezun olunan lisede okuma saati uygulaması varlığı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

Alan ve Bağcı (2016: 128) çalışmalarında Aslan'ın (2012) geliştirdiği 29 maddelik "Yükseköğretimde Türk Dili Dersine Karşı Tutum Ölçeği"ndeki 21 adet olumlu tutum maddesine yönelik olarak öğrencilerin %4,1 ile %31,8 oran aralığında olumlu tutum taşıdıklarını belirtmişlerdir. Yine aynı çalışmada (a.g.e., 2016: 128) öğrencilerin %4,1'i Türk Dili dersini önemli bir ders olarak görürken, %8,0'i Türk Dili derslerini sevdiğini ifade etmiştir. Araştırmada öğrencilerin %31,8'i Türk Dili dersinde öğrenilenlerin ikinci bir dil öğreniminde fayda sağlayacağını düşünmekteyken; Türk Dili dersleri seçmeli ders olsa yine de seçerdim diyenlerin oranı ise %23,9'tür ve Türk Dili derslerinin dil becerilerinin (okuma-anlama, dinleme, konuşma ve yazma) gelişmesine katkı sunduğunu düşünen Üniversite öğrencilerinin oranları ise %10 ile %12,5 oran aralığında değişmektedir (Alan-Bağcı, 2016: 128).

Alan ve Bağcı (2016: 128) ölçeğin sekiz olumsuz tutum maddesine öğrencilerin yüzde %53,7 ile %82,2 oran aralığında olumsuz tutum taşıdıklarını, öğrencilerin bu derslerden ve bu derslerin içeriğine yönelik yapılan sunumlardan çok da memnun olmadıklarını, bu olumsuz tutumların onların bu derse yönelik ilgisini, motivasyonunu ve başarı düzeylerini de azalttığını belirtmişlerdir.

Mevcut çalışmanın en önemli bulgusu olarak görülüp üzerinde durulması gereken nokta; kitap okuma için ayrılan sürenin varlığıdır. Kitap okuma için ayrılan süre arttıkça Türk Dili dersine yönelik tutum puanı da artmaktadır ($F=7,631$; $p=0<0.05$). Okuma eylemini zaman kaybı olarak görmeyen bir öğrenci için ana dili bilincini kazanmaya ve geliştirmeye yönelik her tür ders ve etkinlik faydalı olabilecektir. Başka bir açıdan da bakıldığında okuma eylemini süreç içinde bir alışkanlık haline getiren öğrenci için Türk Dili dersi gibi ana dili bilinci kazandırmaya yönelik dersler stresli bir ders olmaktan uzaklaşıp bilgiyi yorumlayacağı, analiz edebileceği ve sentezleyebileceği bir araç haline gelir.

Üniversitelerde okutulan Türk Dili derslerinin nitelik açısından verimliliği; öğrencilerin öğrenim gördükleri alanlarda okuma, dinleme, anlatma, konuşma ve iletişim konularında becerilerinin gelişmesi için faydalı olabilecektir. (Cemiloğlu 2004: 180) çalışmasında Türk Dili dersi için yeni bir çerçeve program önermiş ve Türk dili dersinin felsefesinin oluşturulması gerektiğini önermiştir. "Doğuştan dil kullanabilme potansiyeli ile dünyaya gelmiş bir insanın güzel konuşabilmesi için öncelikle güzel konuşmaları dinlemesi, güzel yazabilmesi için de güzel yazılmış yazıları okuması gerekir. Yani kısaca söylenirse iyi anlatabilmenin yolu iyi anlamadan geçmektedir. Bu felsefi anlayış bizi öğrencinin sürekli olarak okuma ve dinleme ortamında bulundurulmasına; onu izleyerek de konuşturulup yazdırılmasına götürmektedir" (Cemiloğlu, 2004: 180).

Bu açıdan mevcut çalışmaya ve sonuçlarına bakıldığında Türk Dili dersi tutum ölçeğinde yer alan her bir maddenin işlevi ve işleyişi konusunda üniversitelerde okutulan ortak Türk Dili ders programlarının gözden geçirilmesi ve yapılacak yeni akademik çalışmalarla ana dili bilinci kazandırması amacı taşıyan bu önemli derse olan ilginin artırılması; ayrıca dersin adıyla, öğrenciyle, okutmanlarla, sınıf mevcuduyla ve müfredatıyla ilgili yeni araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Akkaya, N. ve Sevindi, Z. E. (tarih). *Üniversitelerde Okutulan Ortak Zorunlu Türk Dili Derslerine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme*. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (39): 111-122.

Aksan D. (1975). *Anadili*. Türk Dili Dergisi, C: XXXI (285): 423-434.

Alan, N. ve Bağcı, H. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Türk Dili I-II Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(38): 118-132.

Alyılmaz, C. (2010). *Türkçenin Öğretiminin Sorunları*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 5(3): 729-749.

Arslan, A. (2012). *Yükseköğretimde Türk dili dersine karşı tutum ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 1(3): 187-202.

Aslan, A. ve Kılıç, Y. (2012). *Türkçe Öğretmenleri İle Öğretmen Adaylarının Türkçe Bilinç Düzeyleri (Ağrı İli Örneği)*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 7(4): 799-806.

Cemiloğlu, M. (2004). *Üniversitelerde Okutulan Türk Dili Dersi İle İlgili Tespitler Değerlendirmeler ve Öneriler*. Eğitim Fakültesi Dergisi, XVII (2): 173-182.

Fischer, G. (2015). *Mimarlık ve Dil*. İstanbul: Daimon Yayınları.

Göçer, A. (2013). *Türkçe Öğretmeni Adaylarına Göre Türkçenin Güncel Sorunları*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, 6 (11): 491-515.

Gülay, E. ve Durukan, E. (2012). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Türk Dili Dersi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: Bir Aksiyon Araştırması*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 1(2): 38-50.

Karataş, M. (2013). *Üniversitelerdeki Türk Dili Dersi ve Türkçe Konusundaki Tutumlar*. Turkish Studies, 8(1): 1881-1898.

Kolaç, E. (2008). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ana Dilimizin Yaşadığı Sorunlara İlişkin Farkındalıkları, Görüş ve Önerileri*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(15): 441-455.

Şenyuva, E., Ertüzün, F., Turhan, K., & Demir, N. (2017). *Türk Diline İlişkin Sorunlar, Çözüm Önerileri Ve Türkçe Bilinci: Kuşaklararası Karşılaştırma*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 6(3): 1384-1397.

Taş, H. ve Okur, A. (2015). *Yükseköğretim Düzeyinde Ana Dili Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme*. Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 2(13): 79-95.

Vural, H. (2007). *Üniversitelerde Okutulan Türk Dili Üzerine*. Türk Dili Dergisi, C: XCIV, S: 669: 496-503.

Zülfikar, H. (2007). *Dünden Bugüne Türkçe (Üniversitelerde Okutulan Zorunlu Türk Dili Dersleri)*. Türk Dili Dergisi, C: XCIII, S: 664: 320-328.